

POSTANOWIENIE

Dnia 14 lutego 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa M. G.
przeciwko J. B. G.
o ustanowienie rozdzielności majątkowej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 14 lutego 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 28 listopada 2018 r., sygn. akt XIII Ca (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania
i zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 360 (trzysta
sześćdziesiąt) zł z tytułu zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 listopada 2018 r. Sąd Okręgowy w W. oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 28 czerwca 2018 r., ustanawiającego rozdzielność majątkową pomiędzy powodem a pozwaną z dniem wniesienia pozwu, tj. 23 lutego 2017 r., zamiast z datą wcześniejszą żadaną przez powoda.

W skardze kasacyjnej wniesionej w ustawowym terminie, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, skarżący wskazał przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Jego zdaniem, istnieje sprzeczność zapatrywać co do istnienia ważnych powodów przy ustalaniu rozdzielności majątkowej, w szczególności z datą wsteczną.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurystyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.; z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, nie publ.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2012 r., II CSK 180/12, nie publ. oraz z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze

albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.).

Powołanie się na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga natomiast wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wyводу, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (por. m.in. postanowienia z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, nie publ., z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, nie publ., z dnia 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08, nie publ., z dnia 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, niepubl., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, niepubl., z dnia 3 sierpnia 2017 r., IV CSK 85/17, nie publ., z dnia 7 grudnia 2017 r., I CSK 499/17, nie publ., z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, nie publ.).

Przedstawione w skardze kasacyjnej wątpliwości nie czynią zadość tym wymaganiom. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zostało sformułowane przez skarżącego jakiekolwiek zagadnienie prawne, które wymagałoby rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy.

Zagadnienie dotyczące sposobu rozumienia określonych w art. 52 k.r.o. podstaw do zniesienia wspólności majątkowej małżeńskiej było wielokrotnie przedmiotem wyjaśnień Sądu Najwyższego i nie zachodzi potrzeba kolejnej wypowiedzi w tym przedmiocie. W szczególności jest jasne, że przepisy art. 52 § 1 i § 2 k.r.o. odróżniają ważne powody jako przesłankę żądania przez każdego z małżonków ustanowienia przez sąd rozdzielności majątkowej od konieczności wystąpienia wyjątkowego wypadku jako warunku tego, aby sąd mógł ustanowić

rozdzielność majątkową z dniem wcześniejszym niż dzień wytoczenia powództwa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2019 r., III CSK 285/18, nie publ.). Sąd Najwyższy wyjaśnił też, że wskazanie w art. 52 § 2 k.r.o., iż wyjątkowym wypadkiem uzasadniającym możliwość ustanowienia rozdzielności majątkowej z dniem wcześniejszym niż wytoczenie powództwa jest okoliczność, że małżonkowie żyli w rozłączeniu, nie oznacza, iż w każdym przypadku życia w rozłączeniu sąd ma obowiązek ustanowienia rozdzielności majątkowej z dniem wcześniejszym niż dzień wytoczenia powództwa, lecz jedynie możliwość ustanowienia tej rozdzielności w takiej sytuacji (por. wyroki Sądu Najwyższego z 7 stycznia 2000 r., II CKN 385/99, nie publ. oraz II CKN 662/98, nie publ., z dnia 24 listopada 2017 r., I CSK 118/17, nie publ., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2019 r., III CSK 285/18, nie publ.). Uznaje się bowiem, że orzeczeniu o ustanowieniu rozdzielności majątkowej skutek wsteczny powinien być nadawany w sytuacjach rzadkich i wyjątkowych (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 1995 r., II CRN 162/94, OSNC 1995, Nr 6, poz. 100, z dnia 15 października 1999 r., III CKN 374/98, nie publ. i z dnia 24 listopada 2017 r., I CSK 118/17, nie publ., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2019 r., III CSK 285/18, nie publ.). W związku z tym wskazuje się, że ustanowienie przez sąd rozdzielności majątkowej między małżonkami, którzy pozostawali we wspólności ustawowej lub umownej, z dniem wcześniejszym niż dzień wytoczenia powództwa jest dopuszczalne w zasadzie tylko wtedy, gdy z powodu separacji faktycznej (życia w rozłączeniu) niemożliwe było już w tym dniu ich współdziałanie w zarządzie majątkiem wspólnym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2008 r., II CSK 371/08, OSNC 2009, nr 12, poz. 171).

Ocena spełnienia przesłanek określonych w art. 52 § 1 i 2 k.r.o. musi mieć charakter zindywidualizowany i opierać się na analizie konkretnych okoliczności danej sprawy (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2000 r., II CKN 385/99, LEX nr 51644, nie publ., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2019 r., II CSK 476/18, nie publ.). W konsekwencji, przytoczenie odmiennych rozstrzygnięć sądów powszechnych w sprawach o rozdzielność majątkową, ze względu na różnorodność stanów faktycznych tych spraw nie dowodzi, że przepis art. 52 § 2 k.r.o. stwarza realne i poważne trudności,

przekraczające poziom występujący zwykle w przypadku każdego procesu decyzyjnego sądu orzekającego w konkretnej sprawie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2019 r., II CSK 476/18, nie publ.).

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący nie tyle sformułował wątpliwości na tle przepisu art. 52 § 1 i § 2 k.r.o., czy też zaprezentował powstałe na jego kanwie rozbieżności orzecznicze, ile zakwestionował dokonaną w ustalonych w sprawie okolicznościach faktycznych ocenę sądów, że nie zachodził wyjątkowy wypadek uzasadniający ustanowienie rozdzielności majątkowej pomiędzy stronami z datą poprzedzającą wniesienie przez skarżącego powództwa. Przy czym kwestionując ocenę, że dokonywane przezeń płatności alimentacyjne na rzecz syna świadczyły o współdziałaniu w zarządzie majątkiem wspólnym, w istocie podważył też wiążące w postępowaniu kasacyjnym (por. art. 398¹³ § 2 k.p.c.) ustalenie, iż do lutego 2017 r. przekazywał także środki na utrzymanie domu, wskazując, że również one miały mieć charakter alimentacyjny. Zarzucał też nieuwzględnienie faktu zawarcia między stronami umowy o podział majątku z dnia 28 lutego 2016 r., choć okoliczność ta była objęta ustaleniami faktycznymi. Polemizował ponadto ze stanowiskiem Sądu odwoławczego co do motywów leżących u podstaw żądania ustanowienia rozdzielności majątkowej z dniem wcześniejszym niż dzień wytoczenia powództwa oraz oceną, że takie działanie powoda jest sprzeczne z interesem rodziny i zmierza do pokrzywdzenia pozwanej. Wbrew jego wywodom nie można jednak uznać, że z orzecznictwa wynika, iż przesłanka dobra rodziny nie ma znaczenia, przeczy temu bowiem m.in. stwierdzenie, że kwestia dobra rodziny lub drugiego małżonka może być brana pod uwagę jako przesłanka, czy w okolicznościach sprawy możliwe jest w ogóle zniesienie wspólności i że wzgląd na dobro rodziny lub drugiego małżonka może stanowić - na podstawie art. 5 k.c. - podstawę do oddalenia powództwa w całości bądź co do żądania oznaczenia daty wcześniejszej niż data orzekania (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2003 r., II CKN 78/01, "Izba Cywilna" 2004, nr 3, s. 36, z dnia 11 grudnia 2008 r., II CSK 371/08, OSNC 2009, nr 12, poz. 171, z dnia 4 kwietnia 2014 r., II CSK 387/13, OSNC 2015, nr 4, poz. 46). Ewentualne niewłaściwe przyporządkowanie przez Sąd Okręgowy argumentu dotyczącego „dobra rodziny” i pozwanej (bez odwołania do art. 5 k.c.)

nie świadczyłoby jeszcze o wadliwości rozstrzygnięcia (por. art. 398¹⁴ k.p.c.). Z tych względów nie można także uznać, że ocena Sądów *meriti* dotknięta jest kwalifikowaną wadliwością, czy też pozostaje w sprzeczności z poglądami doktryny i orzecznictwa wyrażanymi na gruncie regulacji art. 52 k.r.o.

Z przytoczonych wyżej względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i § 4 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.).